

Poticanje predčitalačkih vještina putem metode kamišibaj

Špoljar, Ana

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:123478>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-11**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJ

Ana Špoljar

**POTICANJE PREDČITALAČKIH VJEŠTINA PUTEM
METODE KAMIŠIBAJ**

Završni rad

Mentorica rada: dr. sc. Maša Rimac Jurinović

Sumentorica: Iva Nemeč, univ. spec. art

Čakovec, lipanj, 2024.

SAŽETAK

U radu se govori o predčitalačkim vještinama i razvoju istih kod predškolske djece te se predstavlja kamišibaj kazalište, slikonarativna metoda kojom se potiče razvoj predčitalačkih vještina kod djece vrtićke dobi. U uvodnom dijelu rada iznosi se teorijski okvir vezan za predčitalačke vještine, a potom se predstavlja metoda kamišibaj. Opisuju se vrste i načini izvedbe te uloga i implementacija kamišibaja u radu s djecom predškolske dobi. U radu je potom predstavljena autorska priča u formi kamišibaja, a nakon toga se analizira način izvedbe te priče: opisuju se metodički pristup radionici i struktura radionice, nakon čega je napravljena evaluacija izvedbe. Kamišibaj izvedba, za razliku od čitanja dječjih knjiga, teži adaptaciji u izvedbi priče, a to kod djece potiče interes za pričom. Zbog toga i načina na koji se izvodi, kamišibaj u odgojno-obrazovnim ustanovama ima veliku ulogu i značaj jer ima razne dobrobiti: donosi djeci nešto novo, potiče maštu, kreativnost, znatiželju, na zanimljiv način pripovijeda priče i tako pozitivno utječe na razvoj predčitalačkih vještina kod djece. Poseban značaj kamišibaj metoda učenja ima u kontekstu suvremenog načina života koji je sve više preplavljen digitalnim sadržajima i novim tehnologijama. Zaključno, kamišibaj bi se trebao uvoditi u sve vrtiće jer značajno doprinosi u radu odgojitelja i u razvoju predčitalačkih vještina kod djece.

Ključne riječi: dijete, kamišibaj, predčitalačke vještine, odgojitelj, predškolske ustanove, pripovijedanje.

SUMMARY

This paper is about pre-reading skills and their development in preschool children. In this context, kamishibai storytelling theater is presented, as one of the photo-narrative methods that encourages the development of pre-reading skills in kindergarten children. First, in the introductory part of the paper, the theoretical framework related to pre-reading skills is presented, and then the kamishibai method is described (the types and methods of performance, as well as the role and implementation of kamishibai in working with preschool children). The paper then presents the author's story in the form of kamishibai, and then analyzes the method of performance of that story: the methodical approach to the workshop and the structure of the workshop are described, after which an evaluation of the performance is made. Kamishibai performance, unlike reading children's books, tends to adaptation in the performance of the story, and this stimulates children's interest in the story. Because of this, and the way in which it's performed, kamishibai in educational institutions has a great role and significance because it has various benefits: it brings children something new, stimulates imagination, creativity and curiosity, tells stories in an interesting way and thus has a positive effect on the development of pre-reading skills in children. The kamishibai learning method has a special significance in the context of the modern way of life, which is increasingly flooded with digital content and new technologies. In conclusion, kamishibai should be introduced in all kindergartens because it contributes significantly to the work of educators (preschool teachers) and to the development of pre-reading skills in children.

Keywords: child, kamishibai, pre-reading skills, preschool institutions, preschool teacher, storytelling.

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. PREDČITALAČKE VJEŠTINE	2
2.1. Preduvjeti za razvoj čitanja	3
2.2. Aktivnosti za poticanje predčitalačkih vještina u vrtiću.....	5
3. ŠTO JE KAMIŠIBAJ	8
3.1. Vrste kamišibaja	9
3.2. Način izvedbe kamišibaja	11
3.3. Kamišibaj u radu s djecom predškolske dobi	12
4. AUTORSKA KAMIŠIBAJ PRIČA KOJA POTIČE PREDČITALAČKE VJEŠTINE	17
4.1. Izrada mreže ilustracija za kamišibaj priču.....	18
4.2. Izrada mreže teksta za kamišibaj priču	19
5. IZVEDBA KAMIŠIBAJ PRIČE ZA POTICANJE PREDČITALAČKIH VJEŠTINA U PREDŠKOLSKOM ODGOJU I OBRAZOVANJU	21
5.1. Metodčki pristup radionici	21
5.2. Struktura radionice	23
5.3. Evaluacija	32
6. ZAKLJUČAK	33
LITERATURA.....	34
POPIS SLIKA	36
PRILOZI	37

1. UVOD

U radu se bavi temom poticanja i razvoja predčitalačkih vještina kod vrtićke djece te se u sklopu toga, s ciljem boljeg razumijevanja ove problematike, predstavlja metoda kamišibaj, kao jedna od metoda koja bi se u dječjim vrtićima mogla koristiti za poticanje predčitalačkih vještina kod djece.

Kamišibaj se, kao oblik putujućeg kazališta, pojavio u Japanu oko 1923. godine, a sljedećih trideset godina uživa veliku popularnost. Izvodili su ga najprije ulični pripovjedači, kamišibajari, a zatim i trgovci slatkišima, putujući na svojem biciklu i prenoseći malu drvenu kutiju koja je simbolizirala kazalište. Pomoću malog drvenog kazališta, kamišibajari su pričali priče pomičući slike te pripovjedajući tekst koji ih opisuje. Također, imali su i drvene palice čijim bi lupanjem najavili početak priče i prizvali djecu da se okupe pred njih.

Rad se sastoji od šest poglavlja. Nakon prvog, koje je uvodno, u drugom se poglavlju daje teorijski okvir pojma predčitalačkih vještina, odnosno govori se o fazama razvoja predčitalačkih vještina, preduvjetima za razvoj čitanja i aktivnostima za poticanje predčitalačkih vještina u vrtiću. U trećem poglavlju predstavlja se metoda kamišibaj. Navode se vrste kamišibaja i načini izvedbe te se govori o ulozi i implementaciji kamišibaja u radu s djecom predškolske dobi. U četvrtom poglavlju predstavljena je autorska priča u formi kamišibaja: najprije se opisuje izrada mreže ilustracija za kamišibaj priču te potom izrada mreže teksta za kamišibaj priču. U petom poglavlju govori se o načinu i značaju izvedbe kamišibaj priče za poticanje predčitalačkih vještina u predškolskom odgoju i obrazovanju. U sklopu toga opisan je metodički pristup radionici, zatim je opisana struktura radionice, a na kraju poglavlja napravljena je evaluacija izvedbe, odnosno metoda. Šesto poglavlje je posljednje i zaključno poglavlje rada. Na dnu rada navedena je literatura, popis slika te prilozi u sklopu kojih se nalazi pripema za izvođenje aktivnosti u vrtiću i kartice za kamišibaj priču.

2. PREDČITALAČKE VJEŠTINE

Čitalačka pismenost predstavlja bitan preduvjet za akademski razvoj suvremenog čovjeka, stoga su vještina i važnost čitanja predmet velikog zanimanja u novije doba. Ova vještina pojedincu donosi brojne benefite – poboljšanje kvalitete života, mogućnost učenja, obrazovanja i dr. Danas je čitanje vještina koja je modernom čovjeku nužna, stoga ju je važno usvojiti u dječjoj dobi jer na toj vještini počiva u velikoj mjeri djetetova spoznaja svijeta i mogućnost budućeg profesionalnog osposobljavanja (Čudina-Obradović, 2014:9). Prema Čudina-Obradović (2002) usvajanje vještine čitanja najvažniji je zadatak djeteta u početnom školovanju i to savladavanje otvara mu put za učenje svega ostalog u budućnosti.

Kod djece se svijest o pisanom jeziku razvija od najranije dobi, a primjećuje se u djeteta dobi između 2 i pol i 3. godine života. U toj dobi dijete pokazuje osnovno razumijevanje funkcije i značenje pisanog jezika. Takvu osjetljivost za smisao i karakteristike pisanoga jezika istraživači su jednim imenom nazvali „predčitalačke vještine“ (Čudina-Obradović, 2002:21).

Predčitalačke su vještine glavni preduvjet spoznavanja čitalačkih vještina. Kada dijete razvije ove sposobnosti, biti će spremno za učenje čitanja i pisanja pri polasku u školu. Kao osnovica predvještina, u predškolskom se razdoblju mora razviti slušna obrada, vizualna obrada i grafomotorika (Turza-Bogdan, Cvikić, 2023:151). S obzirom na razlike među djecom, neka djeca postaju dobri, a neka slabiji čitači. Na sve to utječe razvoj predčitalačkih vještina. Prema autorici Čudina-Obradović (2002) mnogi stručnjaci smatraju da se u trećoj godini života primjećuje kako razvijenost predčitalačkih vještina može biti jasan znak hoće li dijete u školi imati teškoće s čitanjem.

Predčitalačke vještine su svjesnost djeteta o pisanom jeziku, i to o njegova tri aspekta: o funkciji pisanoga jezika, o tehničkim karakteristikama pisma te o procesima i tehnici čitanja (Čudina-Obradović, 2002:21).

U knjizi autorice Čudina-Obradović (2002) navedene su četiri faze razvoja predčitalačkih vještina:

a) Funkcija i svrha pisanoga jezika

Ova se faza razvoja predčitalačkih vještina javlja u dobi od 2. do 3. godine života. U toj dobi, dijete počinje primjećivati kada netko u njegovoj okolini čita ili piše i postaje svjesno da

ta aktivnost prenosi poruke. Tako dijete stvara prvi pojam o pismu, a napredak u ovoj vještini ovisi o tome koliko je izloženo pisanim informacijama u svom neposrednom okruženju.

b) Pojmovi o tehničkim i dogovornim karakteristikama pisma

Ova se faza razvija između 4. i 5. godine života kada djeca uočavaju razliku u slovima. U toj su dobi djeca sposobna razviti svijest o smjeru pisanja slijeva nadesno i odozgo prema dolje. Djeca usvajaju rječnik koji opisuje pismo te usvajaju pojmove poput riječ, slovo i točka. Također, kod djece se pojavljuje osviještenost glasovne strukture riječi te prepoznavanje rime i prvog glasa u riječi.

c) Svijest o uporabi glasovne strukture riječi u čitanju

Ova faza razvoja predčitalačkih vještina pojavljuje se u dobi između 5. i 6. godine života. U toj dobi dijete zamjećuje glasovne strukture riječi, spremno je na igru s rastavljanjem riječi na glasove, uživa u uočavanju rime i aliteracije. Ta je svijest osnova za razvoj čitačke vještine, jer omogućuje djetetu da tijekom glasovnog govora podijeli u apstraktne jedinice – foneme koji će odgovarati pisanim simbolima – slovima (Čudina-Obradović, 2002:22).

d) Grafo-foničko znanje

Ova faza javlja se između 6. i 7. godine života, no kod neke djece može se pojaviti i ranije. U toj fazi dolazi do uspostavljanja veze između glasova i dogovorenih znakova za taj glas – slova. Time dijete poboljšava predčitalačku vještinu raščlambe riječi na glasove pa se u ovoj fazi učenje čitanja penje na vrhunac.

2.1. Preduvjeti za razvoj čitanja

Prilikom proučavanja vještine čitanja, postavlja se pitanje je li čitanje naslijeđeni, biološki, urođeni proces ili je posljedica vanjskih utjecaja okoline. Većina stručnjaka slaže se u mišljenju da u razvoju vještine čitanja, osobito predčitačkih vještina, važnu ulogu ima neka još nedovoljno razjašnjena „složena kombinacija naslijeđenih osobina i utjecaja okoline“ (Čudina-Obradović, 2002:34, cit. prema Stanovich, 1992).

Ako su naslijeđene strukture slabo razvijene, utjecaj okoline mora biti razvijen jače. Na taj bi način djeca u čijim je obiteljima postojala disleksija ili zaostatak u govoru, dobila najviše poticaja iz okoline. Naime, rizična djeca najčešće dobivaju manje poticaja iz okoline jer zbog svojeg naslijeđenog nedostatka nastoje izbjegavati sudjelovanje u čitalačkim aktivnostima.

Prema autorima Gibson i Gruen (2008) postoje vanjski i unutarnji čimbenici koji utječu na dobar razvoj čitanja. Unutarnji čimbenici odnose se na genetsku funkciju i neoštećenost funkcije i građe živčanih putova. Vanjski čimbenici su čimbenici prenatalnog razdoblja, odnose se na materijalnu i socijalnu okolinu djeteta u ranom djetinjstvu, na školu, vršnjake ili kulturne čimbenike poput stavova društva prema pismenosti i knjigama. Čudina-Obradović (2014) navodi kako bitnu ulogu u razvoju čitanja imaju i slučajevi bolesti, traume ili selidbe kod djece, a kod nekih pojedinaca i specifične okolnosti mentorstva, prijateljstva, susjedstva ili blizina kulturnih ustanova.

Velika skupina istraživača (Petrill i sur., 2010.) nastojala je utvrditi koji su čimbenici nasljeđa i okoline važni u početnom i daljnjem čitačkom napretku pa su u SAD-u proveli istraživanje među 314 parova jednojajčanih blizanaca. Rezultati su pokazali da postoje preduvjeti čitalačkih vještina koji su nasljedni, a to je uglavnom brzina imenovanja i fonemska svjesnost, a učenje slova, dekodiranje riječi i svi ostali aspekti mogu se naučiti uz poticaj okoline.

Prema Gibson i Gruen (2008) postoji skup gena, *leksinom*, koji je zaslužan za govor, čitanje i izražavanje. Istraženo je kako postoje geni koji se nazivaju „mjestima povećane osjetljivosti“, a čine rizičan čimbenik za disleksiju, ali ne i prijenosnike disleksije. Svako od tih mjesta može imati mali utjecaj na stvaranje disleksije, no pravi utjecaj na disleksiju se javlja prilikom kombinacija tih mjesta i vanjske ili unutarnje okoline.

Čudina Obradović (2014:28) ističe sedam ključnih čimbenika iz okoline koji utječu na poboljšanje ili otežanje razvoja živčanih struktura potrebnih za čitanje, a ti čimbenici su sljedeći:

- ✓ 1. socijalno-ekonomski položaj obitelji
- ✓ 2. obiteljski stavovi i vrijednosti
- ✓ 3. poticajnost govorne okoline u obitelji
- ✓ 4. poticajnost obitelji za razvoj pismenosti.
- ✓ 5. nenamjerno obiteljsko podučavanje pismenosti
- ✓ 6. namjerno pripremanje za školu
- ✓ 7. utjecaji vrtićkih/školskih programa i metoda podučavanja čitanja.

Najvažniju ulogu u razvoju vanjskih čimbenika imaju roditelji. Ako se roditelji aktivno bave djetetom od rođenja pa do prve tri godine života, jasno će se odraziti na njegov kasniji razvoj. Suvremena istraživanja pokazuju da se tijekom prve tri godine života događaju najveće

promjene u djetetovu mozgu i stvara se najveći broj veza i novih živčanih izdanaka nužnih za djetetovo učenje, a te će se veze održati samo ako su neprestano aktivne za što je zaslužan dovoljan poticaj okoline (Čudina-Obradović, 2002:34).

Autorica Čudina-Obradović (2002) u knjizi opisuje na koji način roditelji i odgojitelji postižu kvalitetno okruženje za razvoj predčitalačkih vještina. Navodi kako je bitno da roditelji i odgojitelji svakodnevno čitaju djeci i s djecom, uživaju u pričama i zanimljivostima o kojima čitaju u pisanim tekstovima, organiziraju čitačko ozračje, uključuju djecu u jednostavne aktivnosti primanja i odašiljanja obavijesti, djeci omogućuju sve složeniji uvid u smisao i značenje pisanog teksta te organiziraju aktivnosti i igre koje kod djece stvaraju svijest o govoru i pisanom jeziku.

2.2. Aktivnosti za poticanje predčitalačkih vještina u vrtiću

Aktivnosti i jezične igre imaju veoma značajnu ulogu u govornom razvoju, proširivanju vokabulara, postizanju boljeg izgovora i razvoju čitanja kod djece. Njihova upotreba započinje još od najranije dobi, a u vrtiću se provode u svim odgojnim skupinama te su prilagođene dječjem uzrastu.

Autorica Čudina-Obradović (2002) opisuje igre i aktivnosti za poticanje predčitalačkih vještina te navodi aktivnosti za razvijanje govora, uočavanje poruke i smisla teksta, razvijanje glasovne osjetljivosti, rastavljanje riječi na glasove i sastavljanje glasova u riječ, te aktivnosti za poticanje čitalačkih vještina poput aktivnosti vježbanja abecednoga načela i aktivnosti za vježbu pisanja.

a) Aktivnosti za razvijanje govora

Od rođenja pa do 3. mjeseca života potrebno je djeci što više pričati, iako novorođeno dijete ne razumije značenje riječi. U toj je dobi govor iznimno bitan za kasniji govorni razvoj djeteta. Djecu je potrebno od rođenja dozivati imenom, ponavljati važne riječi i pričati im nježnim tonom, gledajući ih u oči, smiješeći im se i dižući obrve. Dijete ima pravo na tišinu i inicijativu, stoga je od iznimne važnosti slušati dijete i dati mu dovoljno vremena da i samo proizvodi glasove. Također, djeci je potrebno pjevati pjesmice popraćene zvečkom te izmjenjivati visinu tona u govoru i pjevanju.

Između 3. i 6. mjeseca bitno je hrabriti dječje gugutanje te s njima provoditi aktivnosti u kojima uče gledati i promatrati. Potrebno je pomicati igračku u raznim smjerovima te neprestano ponavljati njezin naziv i oponašati glasove koje dijete proizvodi jer će na taj način i dijete biti potaknuto ponavljanju tih glasova.

Dijete između 6. i 9. mjeseca počinje pamtit, stoga je ovo razdoblje iznimno bitno za igre skrivanja i traženja. Primjer takve aktivnosti je igra *Gdje je zeko*. Igramo se igračkom zecom koji hoće poljubiti dijete, zatim ga sakrijemo iza leđa i upitamo: „A gdje je zeko, je li iza leđa?“ te djeca počinju tražiti zeca. Također, u ovom razdoblju počinje čitanje prve slikovnice djetetu. Takve slikovnice imaju jasne slike bez teksta te je cilj da djeca imenuju predmete koje vide na slikama.

Između 9. i 12. mjeseca s djecom je potrebno provoditi igre doticanja i imenovanja dijelova tijela ili igre koje potiču oponašanje govora poput slogova *mu* ili *vau* koji predstavljaju glasanje životinja.

U 2. i 3. godini života od iznimne važnosti je pričanje priča. Djeci treba omogućiti da slušaju i sudjeluju u jednostavnim pričama, a kako bi djeca lakše doživjela likove potrebno je izraditi lutkice koje djeca mogu i sama dodirivati ili animirati. Primjer takvih lutkica spominje Čudina-Obradović (2002): lutkica papirni rupčić, lutkica balon, lutkica boca, lutkica kuhača, lutkica štipalica, lutkica *nosko*, lutkica životinjica i lutkice iznenađenja.

b) Aktivnosti za razvijanje glasovne osjetljivosti

Roditelji i odgojitelji omogućuju djeci aktivnosti istraživanja zvukova, primjerice slušanje kucanja sata, otkucanje srca, cvrkut ptica i sl. Također, bitne su aktivnosti poput istraživanja i imenovanja zvukova zatvorenih očiju, razlikovanje zvukova raznih instrumenata, razlikovanje glasnih i tihih zvukova npr. isprobavanje glasnog i tihog zvuka na instrumentima ili igre *Medo spava*, *Budilica*, *Hladno - vruće* i sl.

Mnogobrojna istraživanja pokazuju da sve aktivnosti koje od djeteta traže uočavanje rime pogoduju razvoju glasovne strukture riječi (Čudina-Obradović, 2002:81). Stoga se u predškolskim programima uvode igre slušanja, ponavljanja, dopunjavanja i učenja pjesmica u rimi te razne igre s prepoznavanjem rime. Primjer takve igre je aktivnost *Vreća rime*: papirnata vreća se napuni parovima sličica u rimi te djeca naizmjenice izvlače sličice dok ne sastave što više parova koji se rimuju (npr. vuk-ćuk, stolica-polica, mak-rak i sl).

Prilikom zajedničkog čitanja slikovnice potrebno je poticati djecu da imenuju neku sličicu iz slikovnice te pritom naglase početni ili završni glas u riječi. Stoga, s djecom se mogu provoditi aktivnosti gdje im se imenuje par riječi na slovo M (npr. medo, mačka, mlin, miš, mama i sl) te ih se upita s kojim slovom započinju riječi. Igra se može zakomplicirati ako se ubace riječi koje ne počinju s tim slovom pa se od djece traži da izbace uljeza ili ih se zatraži da sami imenuju riječi koje počinju na određeno slovo.

c) Aktivnosti rastavljanja riječi na glasove i sastavljanja glasova u riječ

Čudina-Obradović (2002) u svojoj knjizi navodi igru *Brojenje glasova*: djetetu se ponudi par riječi te ih se zamoli da svaki put kada čuju ponuđene riječi skoče uvis, pljesnu dlanovima, dodirnu nos ili slično.

Također, navedena je igra *Koja je to životinja*: roditelj/odgojitelj spominje ime životinje glas po glas (npr. l-a-v; s-l-o-n; m-r-a-v itd.) i zahtjeva da dijete pogodi o kojoj je životinji riječ.

3. ŠTO JE KAMIŠIBAJ

Riječ kamišibaj prema doslovnom prijevodu s japanskog jezika predstavlja „papirnato kazalište“. Riječ se sastoji od dvaju glavnih znakova: „kami“, što znači papir, i „shibai“, što znači kazalište ili igra. Kamišibaj je tradicionalni način japanskog pripovijedanja priča s pomoću ilustracija smještenih u „butaj“, drveni okvir s vratima. Kamišibaj je puno više od niza kartica u kutiji, to je zapravo veoma izazovna i uzbudljiva dramska umjetnička forma, a kao i kod svih drugih umjetničkih formi, za razumijevanje i potpuno korištenje njezinog potencijala potrebna je praksa i predanost rada (McGowan, 2010:13, vlastiti prijevod).

Kamišibaj kao oblik putujućeg uličnog kazališta javlja se u Japanu, krajem 20-ih godina 20. stoljeća kada je to područje bilo zahvaćeno velikom ekonomskom krizom te potresom u regiji Kanto. Promatrajući kronologiju razvoja hibridnih umjetnosti, možemo reći da je vrijeme nastanka i razvoja umjetnosti kamišibaja upravo vrijeme globalne pojave i popularnosti nijemoga filma, a to nije slučajnost (Nemec, 2023:10). Najranije pojavljene kamišibaj priče bile su najsličnije nijemim filmovima, obogaćene kadrovima isprekidane radnje i krupnim planovima koji naglašavaju emocionalni intenzitet (Nash, 2009:60, vlastiti prijevod).

Autorica McGowan (2010) opisuje korijene nastanka kamišibaja te navodi srednjovjekovnu tradiciju budističkih svećenika koji su pripovijedali pokazujući oslikane svitke (*emuki*). Praksa slikanja svitaka potječe iz Kine, a unutar te tradicije postoje mnogi rodovi, no Japanci su težili prilagoditi formu u narativne svrhe prateći bjegove poznatih heroja ili heroína kroz niz uzastopnih događaja (McGowan, 2010:17, vlastiti prijevod).

Pripovjedač, poznat kao „kamišibajar“, vozio je bicikl sa malim drvenim kazalištem pričvršćenim na stražnji dio bicikla ispod kojeg se nalazila kutija sa slatkišima. Osim po pripovijedanju priča s pomoću slika, kamišibajari su bili poznati i kao trgovci slatkišima. Kada bi kamišibajari stigli na određeno mjesto, zaustavili bi se te lupali drvenim palicama, nazvanim „hijošigi“, koje su služile kako bi privukle dječju pozornost i najavile početak priče. Nakon izvedbe kamišibaja, ulični je pripovjedač djeci prodavao slatkiše te tako zarađivao za život. Nash (2009) navodi kako su djeca koja su kupila više slatkiša imala bolje mjesto za promatranje izvedbe. Tako je kamišibaj postao popularan oblik zabave među djecom, a kako navodi Kamišibaj za djecu (2010) smatra se i kazalištem za siromašne.

Svijet je s prezirom gledao na kamišibajare kao na djelomično nezaposlene osobe, nesposobne da rade po kiši, s nestabilnom karijerom, ali ono što ih je natjeralo da nastave je

ljubav prema umjetnosti, zadovoljstvo prilikom upoznavanja djece i sloboda života (Nash, 2009:76, vlastiti prijevod).

Kamišibaj je obuhvaćao širok raspon tema, od priča iz bajki i filmova pa do zabavnih, avanturističkih ili znanstvenih sadržaja. Kamišibajari su najčešće izvodili zadanu formulu od triju priča: zabavne priče sa likovima iz stripova, nakon koje je slijedila melodrama za djevojčice te avanturistički dio za dječake (Nash, 2009., vlastiti prijevod). Također, Nemeč (2023) u Početnici kamišibaja navodi kako su za vrijeme Drugog svjetskog rata vlasti odlučile iskoristiti kamišibaj priče za obavještanje puka te za ratnu propagandu.

Kamišibaj je svoj procvat zabilježio 30-ih godina prošlog stoljeća, kada je u Japanu bilo oko 60 000 aktivnih kamišibajara. Prema McGowan (2010) novi stil kamišibaja nije zahtijevao mnogo znanja i sposobnosti, a posebice ne opsežnu obuku. Tako je skoro svaka osoba, koja je imala bicikl, malenu drvenu pozornicu i glas mogla izvoditi kamišibaj priče i tako zarađivati novac. Nash (2009) navodi kako popularnost kamišibaja opada krajem ratne okupacije 1952. godine te pojavom televizije u Japanu 1953. godine. Prema Nemeč (2023, cit. prema McGowan, 2010), Japanci su svoje prve televizore nazvali „denki-kamišibaj“ (u prijevodu električni kamišibaj) zbog sličnosti s kamišibajem u veličini, obliku i formi.

Ulični kamišibaj iznjedrio je širok spektar popularnih priča, tema i likova koji se kasnije pojavljuju u manga-žanru i anima-žanru (Nemeč, 2023:12). Nash (2009) spominje mangu kao sveprisutni žanr japanske pop kulture, po uzoru na koju su stvorene brojne videoigre te igračke namijenjene djeci.

3.1. Vrste kamišibaja

U počecima nastanka kamišibaja, smatralo se kako je kamišibaj tradicionalni oblik pripovijedanja unutar kojeg se kamišibajar koristio vlastitom dramatizacijom te tako prenosio priče usmenim putem, prateći ilustracije koje su s njom povezane. Takav oblik pripovijedanja nije uključivao pisane oblike i zapise tekstova na poleđini stranica priče. Tijekom Drugog svjetskog rata, kamišibajari su započeli pisati priče na poleđinu kartica kako bi sadržaj bio dosljedan originalu priče te kako pripovjedači ne bi u priče unosili trivijalne i neodgovarajuće sadržaje neprimjerene mladoj publici.

Nemec (2023) razlikuje dvije vrste kamišibaja, ovisno o tome koliko i kako publika sudjeluje u izvedbi, te ovisno o sadržaju i načinu pripovijedanja, a te dvije vrste su participativni i samostalni kamišibaj.

Prvi je nedorečen, slobodan i nezapisan na poledini kartica, podložan interpretaciji i imaginaciji pojedinca, dok je drugi određen, nepromjenjiv (fiksiran) i zapisan na poledini kartica (Nemec, 2023:27).

S obzirom na karakteristike spomenutih vrsta, participativni kamišibaj odnosi se na ulični kamišibaj i kamišibaj izvedbe namijenjene djeci, a samostalni kamišibaj odnosi se na obrazovni i propagandni kamišibaj (Nemec, 2023:27).

Kada je riječ o vrstama, kamišibaj može biti ulični (*gaitô kamishibai*), obrazovni (*kyôiku kamishibai*), propagandni (*kokusaku kamishibai*) te autorski (*tezukuri kamishibai*).

Ulični kamišibaj izvode amateri putujući ulicama diljem Japana sa drvenom pozornicom zvanom „butaj“. Nash (2009) navodi kako ovi kamišibajari nisu slijedili unaprijed napisani tekst na poledini kartica već su mijenjali priču prema vlastitom nahodjenju kako bi odgovarala trenutnoj situaciji i publici. Takve priče bile su uvelike fleksibilne te su tako doprinosile interesu publike. Što su se pripovjedači više angažirali, to su se djeca duže zadržavala i neprestano čekala novu izvedbu.

Obrazovni kamišibaj je bio usmjeren na edukaciju i obrazovanje publike, za razliku od uličnog koji je bio usmjeren samo na zabavni sadržaj. Prema Nash (2009) cilj ovog kamišibaja je proširiti kulturnu baštinu, zastupiti vjerske teme, prikazati religiju, znanost i prirodne pojave. Priče koje su izvodili kamišibajari bile su stilski oblikovane s fiksim tekstom na poledini kartica te je svaka priča sadržavala svoju poruku.

Propagandni kamišibaj bavio se političkom propagandom i kao takav bio je važan način komunikacije tijekom rata u Japanu zbog prijenosa informacija siromašnom puku koji nije imao novaca za kupnju novina. Tako su kamišibajari mogli ohrabrivati obitelji čiji su članovi sudjelovali u ratu, ali i podizati moral vojnicima na frontama (Nemec, 2023:30). Ova vrsta kamišibaja nije relevantna za ovaj rad, spominje se samo kako bi se dobio bolji uvid u razne načine korištenja kamišibaja.

Kada je riječ o autorskom kamišibaju, to je vrsta kamišibaja u kojoj autor sam stvara priču i izrađuje ilustracije. Priče mogu biti inspirirane autorovim životom ili njemu poznatim događajima. Nemec (2023) u Početnici kamišibaja spominje festivale autorski nacrtanog,

napisanog i izvedenoga kamišibaja koji su se danas pojavili, a među kojima je pokret *Tezukuri* koji je prihvaćen i u Hrvatskoj. Ovaj pokret objedinjuje festivale kamišibaja koji se izvode u Istri i Zagrebu.

Od gotovo svake vrste kamišibaja mogu se preuzeti pojedini elementi ili metode za primjenu u radu s djecom. Od uličnog kamišibaja korisno je preuzeti fleksibilnost koju isti ima, a koja omogućuje da se priča mijenja prema vlastitom nahođenju, odnosno u skladu s reakcijom publike (djece), što će pojačati interes djece i potaknuti ih na interakciju, koja će, pak, dodatno iziskivati fleksibilnost i samog izvođenja te ujedno i samog izvođača. Prilagođavanje publici je od iznimnog značaja, posebno u radu s djecom, a to se prilagođavanje odnosi na razne aspekte priče: isticanje određenih narativnih dijelova, modulacijom glasova, dodavanjem elemenata kao što su glazba, zagonetke, instrumenti i sl. Ovakav način pričanja traži veći angažman izvođača, no ujedino je i najbolji način za poticanje interesa publike. Dakle, iako je ulični kamišibaj prvenstveno zabavne naravi, u ovom slučaju on ima i veoma izražen obrazovni karakter, baš kao i obrazovni kamišibaj, od kojeg je korisno preuzeti nešto ipak čvršću strukturiranost priče, odnosno performansa. Kombinacijom djelomično čvrste strukture i fleksibilnosti prilikom pričanja priča, može se postići visoka efikasnost u poticanju djece na učenje kroz zabavu što olakšava shvaćanje vještina bitnih za razvoj čitanja. Kada je riječ o autorskom kamišibaju, od ove vrste kamišibaja korisno je preuzeti metode subjektivnijeg pristupa pripovijedanju što učvršćuje emocionalnu povezanost između publike (djece) i izvođača (odgojitelja).

3.2. Način izvedbe kamišibaja

Kako bi kamišibajari izveli što bolju kamišibaj priču, osim vlastite volje i domišljatosti, najprije je potrebna dobra priprema koja uključuje elemente pripovijedanja priča, vizualne ilustracije i scensku umjetnost. Uz pomoć ilustracija, drvenog okvira (*butaj*) i drvenih palica (*hijošigi*) pripovjedač stvara kvalitetnu interakciju s djecom, ali i odraslom publikom. Kamišibaj se sastoji od niza ilustracija i teksta priče koji je zapisan na stražnjoj strani, a pripovjedaču služi kao pomoć prilikom izvedbe.

Prije izvođenja, kamišibajar odabire priču i priprema ju za njezino izvođenje. Odabire se priča koja je po temi i sadržaju prikladna publici pred kojom se izvodi. Kamišibajar može odabrati sebi blisku priču te izvorni tekst prilagoditi usmenom izvođenju. Nakon što je priča izabrana, prilagođena i naučena, može početi proces izvedbe (Velički, 2013). Također, Velički

(2013) navodi kako pričanjem priča spašavamo umjetnost pričanja od zaborava te doprinosimo stvaranju kulture pričanja tj. razvijamo dobru govornu komunikaciju kod djece. Casas (2006) navodi kako svaki stil pripovijedanja priča ima svoju vrijednost te upravo spominje kako je kamišibaj kazalište savršen način izražavanja za djecu s različitim metodama učenja kako bi putem komunikacijskih vještina izrazili svoju kreativnost.

Izvedba kamišibaja može sadržavati pozornicu, ali i ne mora. Izvedba kamišibaja bez pozornice odnosi se samo na ilustracije koje pripovjedač pomiče dok stoji ili sjedi okrenut prema publici. Pripovjedač pomiče kartice s ilustracijama tako što ih povlači desnom rukom u desnu stranu i stavlja na začelje (Kamishibai for kids). Ilustracije se koriste kako bi obogatile priču i publici pomogle lakše shvatiti tekst koji ih prati. Kamišibaj priče najčešće su sadržavale od 12 do 20 kartica sa slikama koje su bile jednostavne s osnovnim likovima i radnjom, bez prikazivanja složenih detalja.

S obzirom na to da kamišibaj objedinjuje i scenske efekte, prigodno je koristiti pozornicu prilikom izvedbe. Pozornicu čini drveni okvir (*butaj*, od „bu“ što znači „ples“ ili „pokret“ i „tai“ što znači „pozornica“) (Nemec, 2023:18). Butaj sadržava okvir unutar kojeg se postavljaju kartice s pričom te troja vrata: s lijeve, s desne i gornje strane okvira. Nemec (2023) navodi kako otvaranje vrata označava početak priče, a zatvaranje kraj iste. Na prednjoj strani okvira nalaze se ilustracije kako bi ih publika mogla vidjeti, a na stražnjem dijelu okvira je tekst koji publika ne vidi već ga vidi samo izvođač, s obzirom na to da je to tekst koji njemu služi za izvedbu.

Iznimno je bitno da izvođač tijekom izvedbe zadržava kontakt s publikom koristeći geste, mimike i glas kako bi dočarao izvedbu i zaintrigirao publiku. Pri tome, izvođač se ne skriva iza butaja već stoji na vidljivom mjestu publici i s pomoću vlastitog pripovijedanja izvodi tekst, ne čitajući ga s poleđine kartica.

3.3. Kamišibaj u radu s djecom predškolske dobi

Osvrnuvši se u povijest, poznato je kako je ulična izvedba kamišibaja ostala poznata samo kao povijesna uspomena, no pogledavši danas njegova priča i dalje nije zaboravljena. Kada su razni stručnjaci poput lutkara, knjižničara, ilustratora, ali i odgojno-obrazovnih djelatnika otkrili ovaj način izražavanja, kamišibaj je ponovno postao popularan. Priče o kamišibaju u obrazovne svrhe još uvijek se objavljuju i mogu se pronaći u školama i

knjižnicama diljem Japana, ali na oživljavanju kamišibaja posebno rade festivali *Tezukuri kamishibai* (ručno rađeni kamišibaj) koji se održavaju na određenim mjestima tijekom cijele godine, gdje se okupljaju mladi i stari kako bi izvodili priče o kamišibaju koje su sami ilustrirali (Kamishibai for kids, 2010., vlastiti prijevod).

Tako se pojavio i u Hrvatskoj u obliku projekta *Zagrli me pričom* kojeg je provela udruga Kaleido i Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu početkom 2020. godine. Projekt je okupio tristotinjak sudionika koji su se upoznali s ovom vrstom umjetnosti putem višednevnih edukacija. Sudionici su uključivali odgajatelje, učitelje, nastavnike, knjižničare, studente i terapeute koji su pristigli iz cijele Hrvatske.

McGowan (2010) piše kako je 1932. godine, izvođenje kamišibaj priča na ulicama probudilo sumnju brojnih roditelja. Iako je većina roditelja smatrala kako je kamišibaj veoma edukativan način u odgoju i obrazovanju djece kroz privlačan i djeci zanimljiv pristup, nekolicina roditelja izrazila je kritike sadržaja priče zbog nedostatka obrazovne vrijednosti te su isticali da izvođenje priča na ulici predstavlja higijenski problem. Kao rezultat toga, kamišibaj izvedbe s *gaitô* (ulica) su prebačene iz javnosti u privatne domove i učionice (McGowan, 2010).

Edukativni kamišibaj ima zaobljeniji stil, jednostavnije oblike i nježniji prikaz što se i očekuje od priča namijenjenih djeci (Nash, 2009:296, vlastiti prijevod).

S obzirom na činjenicu da su kamišibaj priče većinom bile namijenjene djeci, ovaj medij se danas sve više koristi za rad s djecom unutar odgojno obrazovnih ustanova. Kamišibaj je metodičko sredstvo koje potiče razvoj raznolikih vještina kod djece u čemu se ističe važnost korištenja ovog medija u odgojno-obrazovne svrhe. Ovakav oblik pripovijedanja pomoću ilustracija djeci omogućuje da aktivno sudjeluju u stvaranju priče, što uvelike pridonosi u emocionalnom, socijalnom i intelektualnom razvoju, sposobnosti zapažanja, dramskom i jezičnom izražavanju, ali i likovnom bogaćenju. Pričanje priča potiče dječju koncentraciju i zadržava njihovu pažnju jer istovremeno slušaju i gledaju (Velički, 2013). Upravo se u tome vidi važnost korištenja kamišibaja jer ova tehnika objedinjuje sliku i riječ te je za razliku od običnog čitanja slikovnice, popraćena i izvedbom priče.

Tamaki (2005) spominje kamišibaj kao čarobnu tehniku pripovijedanja i navodi jedinstvene karakteristike kamišibaja te pritom spominje sljedeće: dinamična naracija, odvažne ilustracije, prisutnost pripovjedača uživo i osjećaj zajedništva s publikom (Kamishibai for everyone, 2005., vlastiti prijevod).

U knjizi autorice Tare McGowan (2010) navedene su neke od vještina koje kamišibaj potiče kod djece, a to su:

- ❖ olakšava razumijevanje stranih jezika kroz slike
- ❖ potiče maštu i kreativnost djeteta i otkrivanja talenata
- ❖ doživljava emocija
- ❖ slabijim učenicima stvara osjećaj prepoznavanja i povećava njihovu motivaciju za učenje
- ❖ smanjenje jezične barijere i inhibicije te suzbija strah od prezentacije
- ❖ ovisno o primjeni promiče jezične vještine: slušanje, govorenje, pisanje i čitanje.

Odgjitelji pronalaze prikladan način prepričavanja priča s obzirom na dob djece. McGowan (2010) navodi kako se prilikom izrade priče za djecu predškolske dobi biraju nerealni likovi i magija što kod djece budi maštu i kreativnost. Priče i pjesme oduvijek su poznati i popularni načini poučavanja. Kako navode Turza-Bogdan i Cvikić (2023:214), „rima i ritam kao strukturalna osnova poezije prvi su čimbenici fonološke osviještenosti koja je neophodna za učenje čitanja“. Odnosno, razvijanje osjećaja za ritam kod djece nužan je korak koji omogućuje da djeca kasnije mogu neprestano učiti čitati. Iako priče u prozi nemaju rimu i ritam kakav imaju pjesme, odnosno poezija, priče se mogu preoblikovati i prepričavati u formi sličnoj poetskoj – tada je riječ o ritmičkoj prozi – kako bi djeca mogla lakše razvijati spomenuti osjećaj za ritam. Takav pristup moguće je ostvariti korištenjem kamišibaja, a korištenje slika uz to dodatno će pomoći djetetu da se zainteresira i da razvija vještine potrebne za učenje čitanja. Jedan od načina na koji će dijete lakše usvojiti te vještine je putem ponavljanja priče odnosno pjesme, kada dijete pokazuje interes za učenjem pjesme i pronalazi zadovoljstvo u samostalnom kazivanju iste.

Važno je istaknuti da djeca istražuju i igraju se zvukovima, strukturom riječi i njihovim značenjem, kroz igru i improvizaciju, pri čemu koriste sva osjetila, odnosno pristupaju tome multimodalno, povezujući „sva područja, a ne samo jezično“ (Turza-Bogdan i Cvikić, 2023:215). Drugim riječima, događa se interakcija svih osjeta, i vida i dodira i zvuka i mirisa, posebno kada je poezija u pitanju, pa je upravo korištenje metoda kao što je kamišibaj posebno korisno jer uključuje uz jezik/riječi, i zvuk i slike... A također, omogućuje i vrlo aktivno sudjelovanje djece u samoj izvedbi, pri čemu do izražaja dolaze mašta, kreativnost, inovativnost i improvizacija. To omogućuje da se dijete „unese“ u priču, u jezik, što, pak,

pomaže u razvoju izražajnosti govora, pravilan izgovor, učenje novih riječi (Turza-Bogdan i Cvikić, 2023), a to, nadalje, stvara prijeko potrebne preduvjete za razvoj čitalačkih vještina.

Zadatak odgojitelja je da kreiraju sadržaje u skladu s kurikulumom za rani i predškolski odgoj i obrazovanje s ciljem razvijanja predčitalačkih vještina kod djece.

Prema Nacionalnom kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (Narodne novine 05/2015), odgojno-obrazovni proces mora ostvariti visoku razinu fleksibilnosti, odnosno rad s djecom mora podrazumijevati fleksibilnost, stoga je korištenje metoda koje to omogućuju nužno. U takve metode ubraja se i kamišibaj, kao način izvođenja i pričanja koji je djeci zabavan, što će osigurati njihovu pozornost koja se potom može iskoristiti za učenje i poticanje razvoja raznih vještina, uključujući i čitalačke. Također, kamišibaj potiče interaktivnost između djece, odgojitelja i sadržaja koji se djeci prenosi i prezentira. Interaktivnost potiče kod djece preuzimanje inicijative, poduzetnost, socijalne vještine, a sve to su prema kurikulumu neke od najvažnijih kompetencija koje bi djeca trebala početi razvijati u vrtićkoj dobi.

Kamišibaj omogućuje djeci sudjelovanje u izvedbi, odnosno ne samo u konzumiranju nego i u kreiranju sadržaja, što je od iznimne važnosti za razvijanje kreativnosti, mašte, inovativnosti. Kurikulum nalaže da se dijete treba shvaćati kao „cjelovito biće, kao istraživača i aktivnog stvaratelja znanja, kao socijalnog subjekta sa specifičnim potrebama, pravima i kulturom, kao aktivnoga građanina zajednice te kao kreativnog bića sa specifičnim stvaralačkim i izražajnim potencijalima“ (Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje, Narodne novine 05/2015).

Dakle, nužno je djeci nuditi sadržaje kroz koje ona neće biti samo pasivni promatrači, već aktivni sudionici, sukreatori. Vrtić je „mjesto aktivnog učenja“, navodi se u Kurikulumu (Narodne novine 05/2015), i to treba imati na umu kada se odabiru metode i alati u radu s djecom.

Nadalje, kurikulum nalaže da je kod djece potrebno osnaživati „različite simboličke izričaje“, što obuhvaća „likovne, grafičke, kretne, verbalne, gestikulacijske i druge ekspresivne modalitete“, što se u velikoj mjeri postiže primjenom kamišibaja.

Djecu je potrebno poticati na korištenje raznih medija, na izražavanje vlastitih ideja, osjećaja, misli, iskustava, da ne robuju klišejima i shemama već da „razmišljaju izvan kutije“ i sl., a sve se to može postići s pomoću kamišibaja. Prednost ove tehnike je i u njenoj improvizacijskoj dinamici, što omogućuje fokus na ono što je sada i ovdje, na stvarne i aktualne interese djece. Treba spomenuti i poruke koje se putem kamišibaja šalju djeci: te poruke trebale bi poticati djecu na razvijanje empatije, solidarnosti, tolerancije različitosti. Kurikulum kao temeljna načela u odgoju i obrazovanju ističe načela slobode, otvorenosti i raznolikosti.

4. AUTORSKA KAMIŠIBAJ PRIČA KOJA POTIČE PREDČITALAČKE VJEŠTINE

U svom radu koristit ću autorski kamišibaj, u kojem djeca aktivno sudjeluju s ciljem zabave. Odabrala sam priču „Uljuđeni vuk“ autora Becky Bloom i Pascala Bieta. Metodu kamišibaja odabrala sam jer se, za razliku od slikovnice koja se samo čita djeci, ova metoda koristi adaptacijom i izvođenjem priče što povećava pažnju kod djece prilikom slušanja priče. Nadalje, kamišibaj se sastoji od brojnih crteža koji potiču maštu kod djece pa se djeca lakše užive u radnju u trenutku kada se priča izvodi, za razliku od slikovnice gdje se radnja dešava nekada davno. Takav interaktivan pristup trebao bi potaknuti interes i želju za sudjelovanjem kod djece što pozitivno utječe na razvoj predčitalačkih vještina.

Navedenu slikovnicu adaptirat ću u kamišibaj narativnu izvedbu te ću s njom otići direktno u skupinu i pratiti dječju reakciju. Odabrala sam upravo tu slikovnicu jer je i sama tema priče povezana s čitanjem pa se i tim putem djeci direktno pokazuje kako je, odnosno zašto, čitanje važno za njih. Kroz odabranu priču prikazani su načini/stilovi čitanja dok je vuk u priči učio kako pravilno čitati (npr. vuk je prvi put čitao sporo i zastajkivao, drugi je put čitao brzo bez zastajanja, ali nije pazio na točke i zareze, a treći put je čitao pravilno) te je nadodana rima. Takav pristup pomaže djeci u razvijanju predčitalačkih vještina, posebno kada im se ispriča putem tehnike kamišibaja s djeci prilagođenim ilustracijama, tekstom i adaptacijom priče u pripovijedni tekst.

4.1. Izrada mreže ilustracija za kamišibaj priču

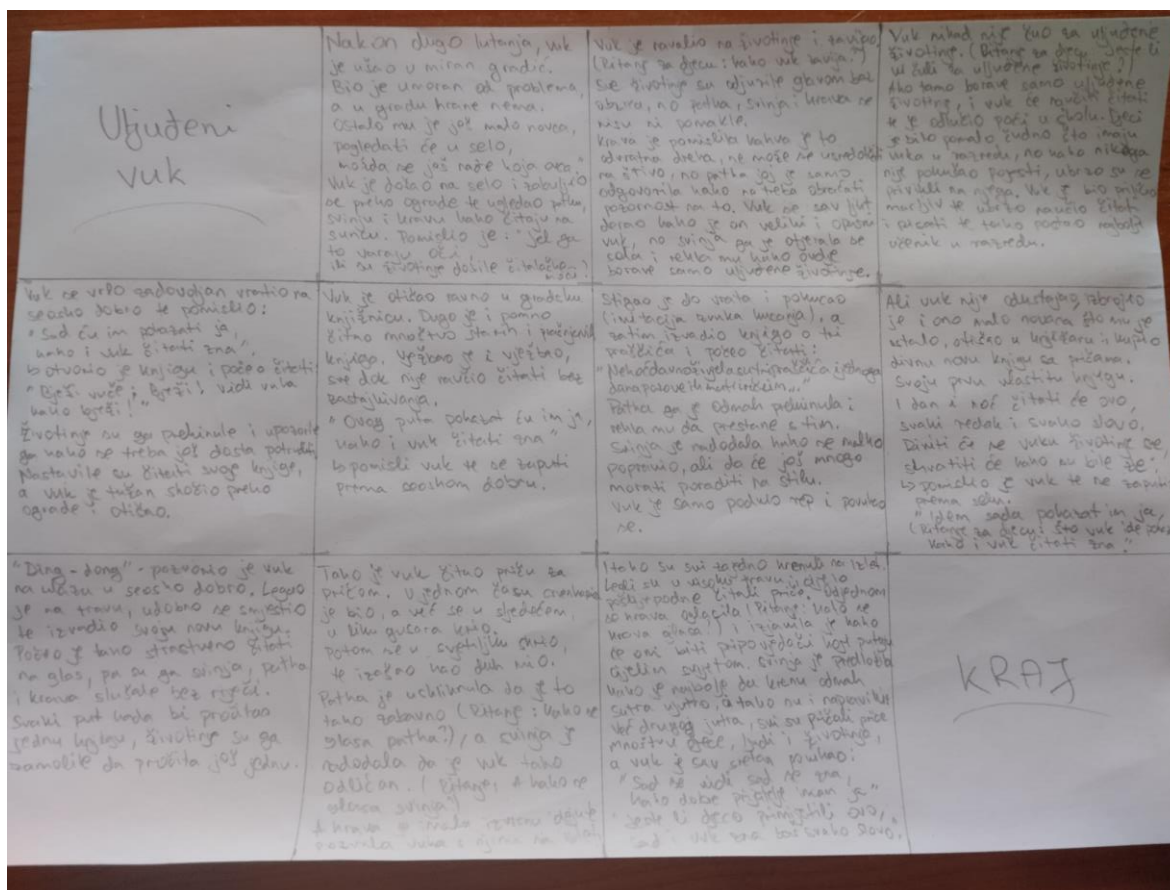
Mreža ilustracija sastoji se od 12 kartica. Likovna tehnika koju sam koristila je kombinacija akvarel boje i flomastera kojim sam označila rubne linije kako bih ih bolje istaknula. Koristila sam svjetlije nijanse radi dočaravanja atmosfere te boje iz prirode gdje je i smještena radnja priče. Slike iz priče sam prilagodila djeci koristeći se različitim tehnikama npr. prikazivanjem detalja, krupnog plana te prikazom likova smještenih u geometrijsku perspektivu.

Slika 1. Izrada mreže ilustracija

4.2. Izrada mreže teksta za kamišibaj priču

Mreža teksta sastoji se od 10 kartica s tekстом te 2 kartice koje objedinjuju naslovnu stranicu i kraj priče. Tekst iz slikovnice promijenila sam tako da bude prilagođen izvedbi; skratila sam rečenice, preoblikovala ih te ponegdje ubacila rimu kako bi se privukao interes i duže pamćenje rečenica, što je ključan segment postizanja cilja, tj. poticanja predčitalačkih vještina kod djece. Tekst objedinjuje više likova čiji se dijalozi adaptiraju u narativni tekst te se uključuju djeca u izvedbu pitanjima poput kako je vuk zavijao, kako se glasa pojedina životinja i sl.. Na taj način prati se interes djece za pričom. Nastojala sam preoblikovati tekst u djeci razumljive, jednostavne i zanimljive rečenice.

Slika 2. Izrada mreže teksta

Kartice za kamišibaj priču sastoje se od 12 samostalno oslikanih ilustracija. Za oslikavanje je korišten A3 format papira, kistovi, akvarel boje i crni flomaster. Svaka kartica predstavlja jedan detalj koji je bitan za određeni dio priče koji se u tom trenutku izvodi. Najprije sam ideju prenijela u skice putem kojih sam oslikavala kartice za kamišibaj priču. Kartice sam

postavila u butaj kojeg sam također samostalno izradila koristeći kartonsku kutiju, tempere i ukrase.

Slika 3. Samostalno izrađen butaj

1. Ilustracija: Naslovna stranica

Priča: Uljuđeni vuk

Autori: Becky Bloom i Pascal Biet

Ilustracija: Ana Špoljar

Slika 4. Ilustracija 1: Naslovna stranica

Cjelovita priča i kartice s ilustracijama, nalaze se u Prilogu.

5. IZVEDBA KAMIŠIBAJ PRIČE ZA POTICANJE PREDČITALAČKIH VJEŠTINA U PREDŠKOLSKOM ODGOJU I OBRAZOVANJU

Nakon oslikavanja ilustracija i adaptacije teksta iz slikovnice, na red je došla javna izvedba priče pred djecom. Priča je izvedena u dječjem vrtiću Prugi i prijatelji, koji se nalazi u Čakovcu. Vrtić se sastoji od tri skupine: jasličke skupine *Mrljice*, mlađe mješovite skupine *Čupkići* i starije mješovite skupine *Prugići* gdje se nalaze djeca od 5. godine pa do polaska u školu. S obzirom na to da sam u tom vrtiću obavljala stručno-pedagošku praksu, već sam mješovitu skupinu jednom upoznala s kratkom kamišibaj pričom nakon koje su uslijedile aktivnosti podijeljene po centrima. Tijekom obavljanja stručno pedagoške prakse te predstavljanja kamišibaj priče, dobila sam mnoštvo pozitivnih reakcija jer im je ova metoda bila u potpunosti nepoznata. Upravo iz toga razloga, odlučila sam ponovno djecu pobliže upoznati s kamišibaj kazalištem te im ukratko ispričati i njegovu povijest kako bi dobili bolji uvid u vrstu pripovijedanja koja im je i dalje prilično nepoznata.

5.1. Metodički pristup radionici

Svaka aktivnost u kojoj odgajatelj ili roditelji čitaju djeci iznimno je bitna za poticanje predčitalačkih vještina jer se djeca susreću s knjigom i stvaraju svijest o pisanom tekstu. Aktivnosti čitanja djeci se uvode još od rođenja prilikom gledanja sličica iz slikovnica pa do oživljavanja likova dajući im glasove i na kraju samoga teksta koji stvara smislenu priču. Iako su djeci najvažniji izvor čitanja priče iz slikovnica, ovaj rad bavi se nešto drugačijom metodom poticanja predčitalačkih vještina, a to je uvođenje kamišibaj kazališta u odgoj i obrazovanje djece. Cilj radionice je djeci predstaviti kamišibaj priču koja će u njima potaknuti želju za usvajanjem čitanja te potaknuti predčitalačke vještine s pomoću četiri načina: pripovijedanjem, izvedbom, ilustracijom i kvalitetnom interakcijom djece.

Za razliku od čitanja priča iz knjiga, kamišibaj priče ne prate zapisan tekst već pripovijedaju radnju mjenjajući i adaptirajući pripovjedni tekst uzrastu i rječniku djece. Priča korištena za ovaj rad, prilagođena je dobi djece te su uvedeni segmenti koji potiču interes djece npr. priča se pripovijeda ponavljanjem rečenica napisanih u rimi te postavljanjem pitanja djeci. Djeci se postavljaju sljedeća pitanja: „Kako vuk zavija?, Jeste li vi čuli za uljuđene životinje?, Što vuk ide pokazati?, Kako se glasaju krava, svinja i patka?“. Time se djeca uvode u izvedbu i postaju aktivni sudionici priče.

Kako bi se potaknuo interes publike, a samim time i predčitalačke vještine kod djece iznimno je bitna izvedba priče. Priča *Uljuđeni vuk* se izvodi koristeći se rekvizitima: na početku radnje, priča se najavljuje lupanjem palica da se zadobije interes za kamišibaj priču, uvodi se zvuk kucanja prilikom izgovaranja teksta „*Stigao je do vrata i pokucao...*“. Tekst se pepričava bez čitanja, održavajući kontakt očima s publikom, kako bi se pratila reakcija djece te kako bi se djeca povezala s pričom, ali i pripovjedačem. Iako je djeci tekst nevidljiv, mogu stvarati svijest o čitanju slijeva nadesno jer tijekom izvedbe kamišibaj priče imaju priliku pratiti pomicanje kamišibaj kartica u smjeru s lijeva na desno. Temaki (2005) naglašava kontinuitet prilikom pomicanja slika u istom smjeru jer se kod djece stvara osjećaj kretnje i zainteresiranosti za radnju koja slijedi. Prilikom izgovaranja teksta, govor se prilagođava situacijama u priči npr. opisi radnje i događaja izgovaraju se izražajno, laganim tempom kako bi djeca lakše procesuirala bitne informacije o djelu, no prilikom izgovaranja rime, glas postaje intenzivniji jer se djeci daje do znanja dinamičnost radnje. Također, izvedba se prekida postavljanjem pitanja o glasanju životinja ili ponavljanjem rečenica u rimi.

Kada se pogledaju ilustracije u knjigama za djecu, primjećuje se kako su sve stranice oslikane mnogim događajima iz priče smještenim u raznim položajima. Kamišibaj se za razliku od dječjih knjiga koristi minimalizmom prilikom oslikavanja radnje. Svaka stranica prikazuje jedan bitan detalj koji je kadriran i samim time kod djece potiče znatiželju za pričom koja slijedi jer im taj detalj ne otkriva previše već najbitnije za pojedini dio priče.

Interakcija kao način poticanja predčitalačkih vještina uvodi se kako bi se dobio odgovor djece na provedenu aktivnost. S djecom se razgovara o priči, koju pouku nosi, što bi oni napravili u pojedinim situacijama, što su likovi učinili dobro, a što ne i sl. Kvalitetna interakcija s djecom ključan je segment dobro provedene aktivnosti jer se prilikom nje otkriva kolika je bila djetetova pažnja prilikom slušanja priče. Prilikom slušanja kamišibaj priče, djeca aktivno sudjeluju ponavljajući rečenice u rimi, oponašajući pljesak i glasanje životinja. Na kraju radionice, djeca sudjeluju u vrhuncu interakcije predstavljajući vlastitu priču u butaj okviru što ima snažan utjecaj na predčitalačke vještine jer se kod djece potiče komunikacija i sposobnosti pripovijedanja, opisivanja i zaključivanja.

5.2. Struktura radionice

Aktivnost se provodi u mješovitoj skupini *Prugići* u kojoj se nalazi 20 djece od kojih je jedno dijete s poremećajem iz spektra autizma, no na dan izvođenja aktivnosti bilo je samo 11 djece u skupini. S obzirom na to da je riječ o mješovitoj skupini, neka od djece su bolje upoznata s čitanjem i poznavanjem slova zbog predškolskog programa, dok su mlađoj djeci slova i dalje prilično nepoznata. Radionicu sam podijelila u tri etape: uvodni dio, glavni dio i završni dio te na kraju i sama evaluacija na provedene aktivnosti. Cjelovita priprema za izvođenje aktivnosti nalazi se u Prilozima.

- UVODNI DIO

Ušla sam u prostoriju i pozdravila djecu te ih upitala sjećaju li se mene na što sam dobila potvrđan odgovor: „Da, ti si studentica Ana“. Pokazala sam na butaj, smješten na stolu te upitala djecu: „Sjećate li se što je ovo, na što vas podsjeća“. Neka od djece sjetila su se prošlogodišnje predstave te sam dobila odgovore poput kazalište, predstava, televizor, knjiga, torba i sl. Rekla sam djeci da ću im izvesti priču na ovaj način koji se zove kamišibaj te sam zamolila da svi zajedno u isti glas povičemo „Kamišibaj!“. Zatim, ispričala sam djeci kako je kamišibaj potekao s dalekog istoka i zemlje koja se zove Japan. Upitala sam ih jesu li čuli za Japan ili vidjeli ljude iz Japana, na što sam dobila potvrdne odgovore. Također, pričala sam djeci o trgovcima slatkišima koji su na biciklu vozili drvenu kutiju, prodavali slatkiše i prizivali djecu na priču. Spomenuvši drvenu kutiju, izgovaram ime „butaj“ te zamolim djecu kako svi zajedno izgovorimo „Butaj!“. Govorim im kako su prizivali djecu s pomoću drvenih palica koje se zovu „hijošigi“, svi zajedno ponavljamo riječ te uzimam drvene palice i lupam s njima izgovarajući ime „Kamišibaj!“. Isto sam zamolila i djecu, no kako oni nemaju drvene palice, svi smo zajedno dva puta pljesnuli i povikali „Kamišibaj!“. Nakon kratke priče o povijesti kamišibaja, najavila sam djeci kako za njih također slijedi priča te sam to povezala s djecom koja u Japanu nisu imali televizore ni crtiće već su uživali u uličnim pričama. Upitala sam ih vole li i oni slušati priče te sam započela s izvedbom priče „Uljuđeni vuk“.

Slika 5. Uvodni dio radionice

- GLAVNI DIO

Priču sam započela lupanjem palica i izgovaranjem riječi „Kamišibaj!“. Otvorila sam vrata butaja te započela izvedbu. Najprije sam najavila naslovnu stranicu te predstavila naslov i autora priče. Jednu po jednu karticu, izvlačila sam s lijeve strane na desnu. Kroz cijelu sam priču pokušavala održati kontakt očima s djecom kako bih pratila dječju zainteresiranost pričom. Nastojala sam mjenjati tonalitet glasa tijekom prepričavanja kako bi neke rečenice npr. rečenice u rimi došle do izražaja. Također, prekidala sam izvedbu postavljanjem pitanja o glasanju životinja ili ponavljanjem rečenica u rimi. Kada izgovaram rečenicu „Vuk je stigao do vrata i pokucao“, uvodim zvuk kucanja. Pri trećem ponavljanju rečenice „Idem sada pokazat im ja, kako i vuk čitati zna“ zamolim djecu da mi pomognu kako bih provjerila jesu li ju zapamtili. Izgovarajući zadnju rečenicu: „Sad se vidi, sad se zna kako dobre prijatelje imam ja.“, plješćem dlanovima i stvaram ritam kojeg djeca ponavljaju. Kraj priče najavljujem izgovarajući rečenicu: „Čića mića, gotova je priča. Tko se priče sjeća, pratit će ga sreća.“

Slika 6. Glavni dio radionice

- ZAVRŠNI DIO

Nakon izvedbe priče, djeca su aktivno sudjelovala u razgovoru o priči pokazavši da su ju pažljivo slušali. Npr. znali su prepričati radnju te izgovoriti rečenice u rimi koje je vuk ponavljao. Upitala sam djecu znaju li oni slova te žele li i oni naučiti čitati kao i vuk. Objasnila sam im kako je vuk u školi mnogo vježbao kako bi naučio tako dobro čitati te da ćemo i mi odigrati tri igre koje će im pomoći da i oni jednog dana nauče čitati poput vuka. Zatim, predstavljam prvu igru koja se zove „Pogodi na što mislim“: izgovaram riječi slovo po slovo, a djeca moraju pogoditi o kojoj se riječi radi npr. V...U...K. „Što je to?“ Djeca odgovaraju Vuk. Upotrijebila sam riječi PUŽ, OVCA, KRAVA, SVINJA, KOKOŠ i DINOSAUR. Riječi sam izgovarala od najjednostavnijih s najmanje slova, prema složenijima s više slova. Druga igra zove se „Što ide zajedno“: podižem djeci kartice sa slikama, na kojima se nalaze zec, miš, lula i slon. Upitam ih što je na slici te s kojom riječi odgovara, onako kao u pjesmama kada imaju rimu. Npr. zec s riječi sunce ili perez, djeca na sav glas odgovaraju zec-perez, miš s riječi šišmiš ili sladoled i sl. Kada su djeca pogodila rimu, okrenula sam im sličicu i pokazala para kojeg smo svi zajedno u isti glas ponavljali. Treća igra zove se „Lov na glasove“: upitala sam djecu na koje slovo započinje riječ *Vlak*, odgovorili su na V te sam ih ponovno upitala da pokažu na nešto što se nalazi u prostoriji, a počinje na isto slovo kao riječ *Vlak*. Djeca su pokazala na vrata. Upotrijebila sam riječi puž (prozor), žarulja (fotografija žirafe), sir (stol) i igla (igračke). Nakon igara riječi, uslijedila je druga aktivnost koja se odvijala u likovnom centru. Djeca su

dobila zadatak da se prisjete svoje omiljene priče te da ju pokušaju nacrtati i predstaviti unutar butaja. Svako dijete sam upitala što se nalazi na slici te zašto je to njihova omiljena priča.

Slika 7. Završni dio radionice

KOMENTARI I RADOVI DJECE:

- Liam: „Ovo je priča *Prutimir*. Ovo je moja najdraža priča jer ja jako volim zimu i snijeg pa mogu skijati ko Prutimir.“

Slika 8. Dječji rad: Prutimir

- Samuel: „Ovo je priča *Superglista*. Jako ju volim jer su dobri prijatelji pomogli spasiti glistu od zločestih ljudi. Ja se jako volim družiti s prijateljima.“

Slika 9. Dječji rad: *Superglista*

- Bartol: „Ovo je *Prutimir*. Sviđa mi se priča jer je Prutimir dobar i spasio je djeda mraza.“

Slika 10. Dječji rad: *Prutimir*

- Teo: „Ovo je priča *Riba duginig boja*. Lijepa mi je jer je riba s prijateljima podjelila ljuskice, bila je sretna i imala prijatelje. To mi je najdraža priča jer i ja dijelim igračke sa prijateljima.“

Slika 11. Dječji rad: Riba duginih boja

- Nela: „Moja najdraža priča je *Juha od bundeve*. Najviše mi se sviđala maca, a priča mi je lijepa što su svi skupa kuhali juhu od bundeve. Ja volim kuhati s mamom.“

Slika 12. Dječji rad: Juha od bundeve

- Elina: „To je priča *Elmer i izgubljeni medo*. Volim ju jer je lijepa zato jer je Elmer posudio svoju igračku i on je dobar.“

Slika 13. Dječji rad: Elmer i izgubljeni medo

- Emili: „To je priča *Suli u avanturi*. Volim tu priču jer je Suli unutra tražila prijatelje i to je priča o prijateljstvu.“

Slika 14. Dječji rad: Suli u avanturi

- Toma: „Ovo je moja najdraža priča *Ribica srebrica*. Ribica je išla po ljekovitu travu i mislila je da joj bude nešto došlo, ali joj to nije došlo pa je bila tužna. Ja volim priče s ribama.“

Slika 15. Dječji rad: Ribica srebrica

- Julija: „To je priča *Elmer i duga*. Volim tu priču jer je nutra duga koja ima puno boja, a ja obožavam boje.“

Slika 16. Dječji rad: Elmer i duga

- Mark: „Ovo je *Superglista*. Priča je lijepa jer je glista bila hrabra i pomogla prijateljima.“

Slika 17. Dječji rad: Superglista

- Niam: „Ja jako volim priču *Vuk dok je tražio ljubav* jer se radi o ljubavi i vuk je tražio curu, ali je bio tužan kad ga je ona odbila. Na kraju je vuk našao drugu curu i zaljubili su se“.

Slika 18. Dječji rad: Vuk koji je tražio ljubav

5.3. Evaluacija

Aktivnost provedenu u vrtiću smatram veoma uspješnom zbog brojnih pozitivnih reakcija djece. Djecu sam prisjetila na kamišibaj kazalište te im proširila znanje o japanskoj kulturi te povijesti nastanka kamišibaja. Uvođenjem rime u priču privukla sam interes djece za pričom. Da su djeca pozorno pratila priču, spoznala sam kroz razna pitanja o priči na koja su svi odgovarali točno te i samim ponavljanjem rečenica s rimom što ukazuje na uspješno obavljen cilj rada tj. poticanje predčitalačkih vještina kod djece. Također, djecu sam upoznala s igrom riječi te primijetila kako poprilično dobro barataju slovima te prepoznaju glasove u riječima. Jedno od ciljeva bilo je i osloboditi povučenu djecu od treme prilikom vlastitog predstavljanja priče. Primijetila sam kako su neka od djece imala problem prilikom javnog nastupa primjerice nekima se tresao glas, neki su zaboravili rečenice i slično, ali uz pomoć odgojiteljica i mene svako je dijete uspjelo predstaviti svoju priču u par rečenica te je naposljetku dobilo i pljesak od svojih prijatelja i odgajatelja. Na samom kraju upitala sam djecu je li im se svidio ovakav način pripovijedanja priče te su me odgovori jako razveselili zbog brojnih pozitivnih komentara o kamišibaju. Neka od djece zamolila su me da im ponovno pričam priče u butaju, neki su govorili kako im je ovaj način bolji od čitanja slikovnice te su me na kraju zamolili za zajedničku fotografiju s radovima koja se nalazi ispod.

Slika 19. Zajednička fotografija radova

6. ZAKLJUČAK

Kako bi djeca razvila uspješno čitanje prilikom polaska u školu, veoma bitnu ulogu imaju predškolske ustanove koje djeci trebaju ponuditi raznolike igre i aktivnosti u području razvoja govora te time potaknuti predčitalačke vještine. Predčitalačke vještine ključne su za usvajanje tijekom boravka djece u vrtiću, a do usvajanja istih dolazi poticajem iz okoline. Koliko će djeca usvojiti predčitalačke vještine ovisi o odgajatelju i prostorno-materijalnom kontekstu vrtića. Odgojitelji bi trebali uvoditi raznolike igre i aktivnosti u svoj rad te svakodnevno težiti uvođenju nečeg novog i drugačijeg. Primjer toga je i kamišibaj kazalište, koje za razliku od čitanja dječjih knjiga, teži adaptaciji pri izvedbi priče što privlači interes djece. Svako je dijete znatiželjno biće koje pokazuje interes prema novim stvarima, a kamišibaj je za njih novi pojam kojem se do sada nije pridavala pozornost.

Kamišibaj kazalište izgubilo je svoju popularnost u uličnim izvedbama, ali sve više nalazi mjesto u pedagoškom okruženju. Smatram kako je kamišibaj u odgojno-obrazovnim ustanovama ključan segment odgoja jer donosi razne dobrobiti. Osim što upoznaje djecu s nečim novim, kombinacijom vlastito ilustrirane slike i pripovijedanjem priče pomoću izvedbe može se pozitivno utjecati na razvoj predčitalačkih vještina kod djece. Kamišibaj kao nešto novo, odmah budi reakciju djece i pozornost za pričom koja im se nudi. Također, kamišibaj kazalište može uključivati djecu u samu izvedbu što pospješuje dječju maštu i kreativnost prilikom oslikavanja radova, ali i komunikaciju te samopouzdanje prilikom predstavljanja svojih priča.

S obzirom na činjenicu da živimo u vremenu kada je tehnologija zavladała svijetom, djeci su danas ponuđeni razni oblici zabave poput televizora na kojima gledaju crtiće ili mobitelima gdje također mogu pronaći mnoge nekvalitetne sadržaje koje ne doprinose njihovom razvoju. Upravo zbog toga su oblici umjetnosti poput kamišibaja veoma važni kako bi se očuvala njihova ljepota i potaknule razne vještine kod djece. Samim time, dolazimo do zaključka da bi se kamišibaj trebao uvoditi u sve vrtiće jer svojim moćnim stavkama pospješuje rad odgojno-obrazovnih djelatnika te uvodi nešto drugačije na što djeca nisu navikla. Nešto novo kod djece povećava njihov interes za praćenjem priče te pamćenjem naglašenih dijelova priče, a uz dobro prepričanu priču, govorne kvalitete te rimu, ova metoda može snažno pozitivno utjecati na razvoj predčitalačkih vještina kod djece.

LITERATURA

Knjige:

- Bloom, B., Biet, P. (2003). *Uljuđeni vuk*. Zagreb: Školska knjiga.
- Čudina-Obradović, M. (2002b). *Igrom do čitanja – Igre i aktivnosti za razvijanje vještina čitanja* (3. dopunjeno izdanje). Zagreb: Školska knjiga.
- Čudina-Obradović, M. (2014). *Psihologija čitanja – od motivacije do razumijevanja*. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga.
- Eric P. Nash (2009). *Manga Kamishibai-the art of japanese paper theatre*, Abrams comic arts, New York.
- Gibson, Ch., Gruen, J. (2008). *The human lexinome: Genes of language and reading*. Journal of Comunication Disorders.
- Las Casas, D. (2006). *Kamishibai Story Theater: The Art of Picture Telling*. Westport, Conn.:Teacher Ideas Press.
- McGowan, T. (2010). *The Kamishibai Classroom: Engaging Multiple Literacies through the Art of Paper Theater*, Librariesunlimited.
- Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (Narodne novine 05/2015)
- Nemeč I. (2023). *Početnica kamišibaja: osnove pripovijedanja s pomoću slika*. Buzet: Kaleido.
- Petrill, S. A., Hart, S. A., Harlaar, N., Logan, J., Justice, L. M., Schatschneider i sur. (2010). *Genetic and environmental influences on the growth of early reading skills*. Journal of Child Psychology and Psychiatry.
- Stanovich, K. E. (1992). *Response to Christensen*, Reading Research Quarterly.
- Turza-Bogdan, T., Cvikić, L. (2023). *Dijete, jezik, pismenost: Jezični temelji i poticanje pismenosti u odgojno-obrazovno kontekstu*. Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet.
- Velički, V. (2013). *Pričanje priča-stvaranje priča: povratak izgubljenom govoru*. Zagreb:Alfa.

Mrežni izvori:

- Kamishibai for kids, dostupno na: <http://www.kamishibai.com/> (Pristupljeno: 17.05.2024.)
- McGowan, T. M. About Japan: A Teacher's Resource. The Many Faces of Kamishibai (Japanese Paper Theater): Past, Present, and Future. Japan Society. Dostupno na: <https://aboutjapan.japansociety.org/content.cfm/the-many-faces-of-kamishibai#sthash.m4tqb01X.dpbs> (Pristupljeno: 10.5.2024.)
- McGowan, Tara. "Kamishibai - A Brief History." Kamishibai for Kids, Dostupno na: <http://www.kamishibai.com/history.html> (Pristupljeno: 6.4.2024.)
- Orbaugh, S. Kamishibai and the Art of the Interval // Mechademia, (2012), Dostupno na: <https://muse.jhu.edu/article/488605/summary> (Pristupljeno: 17.5.2024.)
- Tamaki, D. (2005). Kamishibai for everyone! <http://www.kamishibai.com/PDF/kamishibaieveryone.pdf> (Pristupljeno: 7.4.2024.)

POPIS SLIKA

Slika 1. Izrada mreže ilustracija.....	18
Slika 2. Izrada mreže teksta	19
Slika 3. Samostalno izrađen butaj	20
Slika 4. Ilustracija 1: Naslovna stranica	20
Slika 5. Uvodni dio radionice	24
Slika 6. Glavni dio radionice	25
Slika 7. Završni dio radionice.....	26
Slika 8. Dječji rad: Prutimir	26
Slika 9. Dječji rad: Superglista	27
Slika 10. Dječji rad: Prutimir	27
Slika 11. Dječji rad: Riba duginih boja	28
Slika 12. Dječji rad: Juha od bundeve	28
Slika 13. Dječji rad: Elmer i izgubljeni medo	29
Slika 14. Dječji rad: Suli u avanturi	29
Slika 15. Dječji rad: Ribica srebrica	30
Slika 16. Dječji rad: Elmer i duga	30
Slika 17. Dječji rad: Superglista	31
Slika 18. Dječji rad: Vuk koji je tražio ljubav	31
Slika 19. Zajednička fotografija radova	32
Slika 20. Ilustracija 2	40
Slika 21. Ilustracija 3	41
Slika 22. Ilustracija 4	42
Slika 23. Ilustracija 5	43
Slika 24. . Ilustracija 6.....	44
Slika 25. Ilustracija 7	45
Slika 26. Ilustracija 8	46
Slika 27. Ilustracija 9	47
Slika 28. Ilustracija 10.....	48
Slika 29. Ilustracija 11.....	49
Slika 30. Ilustracija 12 : Kraj.....	50

PRILOZI

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU – UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK U ČAKOVCU

PRIPREMA ZA IZVOĐENJE KAMIŠIBAJ PRIČE U SVRHU IZRADE ZAVRŠNOG RADA

Becky Bloom i Pascal Biet, „Uljuđeni vuk“

Vrtić: Dječji vrtić Prugi i prijatelji, Čakovec

Studentica: Ana Špoljar

Mentor odgojitelj: Ana Simon

Čakovec, svibanj, 2024.

CILJ AKTIVNOSTI:

- Poticanje predčitalačkih vještina
- Otvorenost djece prema svijetu oko sebe i prema novim spoznajama uvođenjem kamišibaj priče
- Poticanje mašte i kreativnosti te razvijanje dječjih osobnih potencijala
- Poticanje samopouzdanja kod djece putem javne izvedbe pred publikom

RAZVOJNE ZADAĆE:

- GOVOR, KOMUNIKACIJA, IZRAŽAVANJE I STVARALAŠTVO
  - razvoj slušanja i razumijevanja govora (*npr. razgovor s djecom o priči*)
  - razvoj sposobnosti doživljavanja literarnih djela (*npr. slušanjem, gledanjem, sudjelovanjem u interpretaciji djela*)
- TJELESNI I PSIHOMOTORIČKI RAZVOJ
  - razvoj fine motorike (*npr. oslikavanje vlastite kamišibaj priče*)
- SPOZNAJNI RAZVOJ
  - razvoj pamćenja (*npr. sličice iz priče, rečenice i fraze koje se ponavljaju u priči*)
- SOCIOEMOCIONALNI RAZVOJ I RAZVOJ LIČNOSTI
  - razvoj pozitivnih emocionalnih stanja (*npr. ugodno i opušteno ozračje*)
  - razvoj dječje kompetencije (*npr. načini na koje će djeca djelovati i poželjno se ponašati u odnosu prema sebi i drugima kod slušanja priče*)

ZADACI:

a) OBRAZOVNI

- Djeca će se upoznati s kamišibaj metodom pripovijedanja
- Djeca će upoznati povijest kamišibaja i japansku kulturu
- Kod djece će se poticati razvoj predčitalačkih vještina rimom, ponavljanjem fraza te igrom riječima

b) ODGOJNI

- Djeca će razvijati strpljenje, solidarnost, čekanje na red, kvalitetnu interakciju

c) FUNKCIONALNI:

- Djeca će razvijati sposobnost fine motorike oslikavanjem vlastite kamišibaj priče
- Djeca će razvijati maštu i kreativnost
- Djeca će razvijati osjećaj za kompoziciju, boje i kontraste
- Kod djece će se poticati maštovitost i originalnost

PROSTOR I MATERIJALI:

U sobi dnevnog boravka izvodi se kamišibaj te igre riječi za poticanje predčitalačkih vještina. Butaj se postavlja na stol ispred djece unutar njihovog vidokruga kako bi im slike bile pregledne. Djeci se postavljaju materijali za crtanje (bojice, flomasteri, papiri A3 formata, olovke) u likovni centar.

OPIS AKTIVNOSTI:

UVODNI DIO:

Djeci će se postaviti butaj na stol te će ih se upitati na što ih podsjeća. Zatim, uslijedit će razgovor o povijesti nastanka kamišibaja te o kamišibajarima koji su na biciklu nosili pozornicu te djeci pričali priče u dalekom Japanu. Djecu će se upitati gdje je Japan, jesu li kada vidjeli ljude iz Japana, znaju li voziti bicikl, vole li oni kad im netko izvodi priče i sl.

GLAVNI DIO:

Djeca će pronaći svoje mjesto na tepihu ispred kamišibaj pozornice te će uslijediti samo izvođenje priče. Priča se izvoditi glasno bez čitanja, uvođenjem rime te govorom koji je prilagođen djeci. Tijekom izvođenja dijela, postavljaju im se pitanja o tome kako se glasaju pojedine životinje, jesu li zapamtili rečenice koje se ponavljaju i sl.

ZAVRŠNI DIO:

Nakon izvedbe kamišibaja, djeci se postavljaju pitanja o priči kako bi se uvidjelo jesu li ju pažljivo slušali. Uslijedio bi kratak razgovor o važnosti čitanja te bi se odigrale tri kratke

igre riječima koje potiču predčitalačke vještine kod djece. Zatim, djecu se šalje u likovni centar da nacrtaju svoju najdražu priču, koju će pred svima predstaviti koristeći kamišibaj kazalište.

MREŽA KARTICA S TEKSTOM:

2. Ilustracija:

Nakon dugo lutanja, vuk je ušao u miran gradić.

Bio je umoran od problema,

a u gradu hrane nema.

Ostalo mu je još malo novca,

pogledat će u selo, možda se još nađe koja ovca.

Stigavši u selo, vuk se zablujio preko ograde te ugledao patku, svinju i kravu kako čitaju na suncu.

Pomislio je varaju li ga oči,

ili su i životinje dobile čitalačke moći?

Slika 20. Ilustracija 2

3. Ilustracija:

Vuk je navalio na životinje i zavijao. (Pitanje za djecu: kako vuk zavija?)

Sve životinje su odjurile glavom bez obzira, no patka, svinja i krava nisu se ni pomakle.

Krava je pomislila kakva je to odvratna dreka zbog koje se ne može usredotočiti na štivo, no patka joj je samo odgovorila kako ne treba obraćati pozornost na to.

Ali vuk se sav ljut derao kako je on veliki, opasni vuk i nije mu bilo jasno zašto ga se životinje nimalo ne boje. No, svinja ga je otjerala sa sela i rekla mu kako ovdje borave samo uljuđene životinje.

Slika 21. Ilustracija 3

4. Ilustracija:

Vuk nikada nije čuo za uljuđene životinje. (Pitanje za djecu: Jeste li vi čuli za uljuđene životinje?). Ako tamo borave samo uljuđene životinje, vuk je pomislio kako će i on krenuti u školu i tamo naučiti čitati. Djeci je bilo pomalo čudno što imaju vuka u razredu, no kako nikoga nije pokušao pojesti, ubrzo su se privikli na njega. Vuk je bio prilično marljiv te ubrzo naučio čitati i pisati, a postao je i najbolji učenik u razredu.

Slika 22. Ilustracija 4

5. Ilustracija:

Vuk se vrlo zadovoljan vratio na seosko dobro te pomislio:

„Sad ću im pokazati ja, kako i vuk čitati zna“.

Otvorio je knjigu i počeo čitati.

„Bježi vuče: Bježi! Vidi vuka kako bježi!“

Životinje su ga prekinule i upozorile kako se treba još dosta potruditi, nastavile su čitati svoje knjige, a vuk je sav tužan skočio preko ograde i otišao.

Slika 23. Ilustracija 5

6. Ilustracija:

Vuk je otišao ravno u gradsku knjižnicu. Dugo je i pomno čitao mnoštvo starih i prašnjavih knjiga. Vježbao je i vježbao, sve dok nije naučio čitati bez zastajkivanja.

„Ovog puta pokazat ću im ja,

Kako i vuk čitati zna“, pomisli vuk te se zaputi prema selu (Zamole se djeca da ponove rečenicu)

Slika 24. . Ilustracija 6

7. Ilustracija:

Vuk je stigao do vrata i pokucao (imitacija zvuka kucanja), a zatim izvukao priču o tri prašćića i počeo čitati: „Nekoć davno živjela su tri prašćića i jedno danapozove ih mati i reče im...“

Patka ga je odmah prekinula i rekla mu da prestane s tim. Svinja je nadodala kako se malko popravio, ali da će još mnogo morati poraditi na stilu, a vuk je samo podvio rep i povukao se.

Slika 25. Ilustracija 7

8. Ilustracija:

Ali vuk nije odustao, izbrojio je i ono malo novaca što mu je ostalo, otišao u knjižaru i kupio divnu knjigu s pričama. Svoju prvu vlastitu knjigu!

I dan i noć, čitati će ovo,

svaki redak i svako slovo.

Divit će se vuku životinje sve,

shvatit će kako bile su zle“, pomislio je vuk i nakon nekoliko dana ponovno se zaputio na selo.

„Idem sada pokazati im ja, (Pitanje za djecu: Što vuk ide pokazati?)

kako i vuk čitati zna“.

Slika 26. Ilustracija 8

9. Ilustracija:

„Ding - dong“, pozvonio je vuk na ulazu u seosko dobro. Legao je na travu, udobno se smjestio te izvadio svoju novu knjigu. Počeo je tako strastveno čitati na glas, pa su ga svinja, patka i krava slušale bez riječi. Svaki put kad bi pročitao jednu priču, životinje su ga zamolile da pročita još jednu.

Slika 27. Ilustracija 9

10. Ilustracija:

Tako je vuk čitao priču za pričom.

U jednom času Crvenkapica je bio,
a već se u sljedećem, u liku gusara krio.

Potom se u svijetiljku skrio
te izašao kao duh mio.

Patka se oglasila (Pitanja za djecu: kako se patka glasa?) i uskliknula kako je to tako zabavno,
a svinja je nadodala da je vuk odličan u čitanju. (Pitanje za djecu: kako se glasa svinja?)

Krava je imala jednu izvrsnu ideju te je upitala vuka želi li poći s njima na izlet.

Slika 28. Ilustracija 10

11. Ilustracija:

I tako su svi zajedno krenuli na izlet. Legli su u visoku travu i cijelo poslijepodne čitali priče. Odjednom se čula krava (Pitanje za djecu: kako se glasa krava?) i izjavila kako će svi biti pripovjedači koji putuju cijelim svijetom. Svinja je predložila kako je najbolje da krenu odmah sutra ujutro i tako su i napravili. Već drugog jutra, svi su pričali priče mnoštvu djece, ljudi i životinja, a vuk je sav sretan povikao:

„Sad se vidi sad se zna,
kako dobre prijatelje imam ja“
„Jeste li djeco primijetili ovo,
sad i vuk zna svako slovo!?”

Slika 29. Ilustracija 11

12. Ilustracija:

Kraj priče.

Slika 30. Ilustracija 12 : Kraj